

Lastenboek 'Visserij Verduurzaamt'

versie 11/06/2018

ter implementatie van een erkenning voor de Belgische vissersvloot

1. Doelstelling

Dit lastenboek werd opgesteld in het kader van het project MaViTrans (Markterkenning voor een Visserij in Transitie) dat wordt uitgevoerd door de Rederscentrale en het ILVO met als doelstelling om de inspanningen van de Belgische rederijen ter zeevisserij inzake duurzaamheid te erkennen.

Het werktuig van deze markterkenning is het VALDUVIS scoresysteem op basis van 11 duurzaamheidsindicatoren. Wanneer de visserijactiviteiten van de vaartuigen voldoen aan de minimale drempelwaarde (T_{minimum}) en de uitbatende rederijen zich engageren om verdere inspanningen te leveren (deelnemen aan een verbetertraject naar $T_{\text{intermediair}}$ of hoger), krijgen ze een 'Visserij Verduurzaamt' erkenning.

Dit lastenboek omschrijft in detail welke VALDUVIS-scores leiden tot deze 'Visserij Verduurzaamt' erkenning van de activiteiten van Belgisch vissersvaartuigen, wat er in de engagementsverklaring staat en hoe het voldoen aan de voorwaarden tot erkenning wordt opgevolgd. Het legt regels en normen vast die door marktdeelnemers moeten gevolgd worden om de erkenning te mogen gebruiken bij het op de markt brengen van de aanvoer.

2. VALDUVIS Scoresysteem

2.1 Aanpak

Het VALDUVIS scoresysteem van het ILVO is het resultaat van een gelijknamig project dat via 11 indicatoren (ecologische, sociale en economische) de duurzaamheid van visserijactiviteiten beoordeelt en visualiseert. Voor de criteria van de erkenning worden 11 afzonderlijke scores bepaald, die vervolgens worden geaggregeerd tot één algemene duurzaamheidsscore. Op basis van gegevens van 2015 bepaalde ILVO de streefwaarden waaraan binnen een termijn van 3 jaar moet voldaan worden om de 'Visserij Verduurzaamt' erkenning te behouden.

- Minimum drempelwaarde: $T_{\text{minimum}} = 50,7$. Een vaartuig moet hoger scoren dan T_{minimum} om de erkenning te krijgen. Daarnaast moet een rederij voldoen aan een aantal bepalingen m.b.t. het aanleveren van data en bereidheid om met onderzoekers in gesprek te gaan (zie verder).
- Het streefdoel voor een rederij is om binnen een termijn van 3 jaar minimum $T_{\text{intermediair}} = 60$ te halen. Indien de rederij deze drempel niet haalt, zal ze de erkenning verliezen.¹
- Rederijen worden in een individueel verbetertraject begeleid door onderzoekers van ILVO om de streefwaarde te bereiken.
- Na drie jaar wordt individueel bekeken welke verbetermogelijkheden er nog zijn en wordt een nieuwe streefdoelscore overeengekomen.

Concreet betekent dit dat een rederij die aan de voorwaarden voldoet zijn vangsten (zowel vis als schaal- en schelpdieren, waaronder garnaal, langoustines en Sint-Jakobsschelpen) met vermelding van de 'Visserij Verduurzaamt' erkenning mag verkopen. Er wordt verwacht dat het zichtbaar maken van het verduurzamingsproces van de Belgische visserij zal bijdragen tot het behoud en de uitbreiding van de marktmogelijkheden.

2.2. Indicatoren

De hierboven vermelde drempelwaarden en streefdoelscores worden opgebouwd door de volgende VALDUVIS-indicatoren². Naast deze indicatoren streeft de Belgische visserij naar het aanvoeren van verse vis met een hoge kwaliteit die tijdens verkoop bepaald wordt via de KIM score.

---

¹ Merk op dat deze streefwaarden onderhevig zijn aan wijzigingen. Gesprekken tussen onderzoekers van ILVO en reders kunnen leiden tot bepaalde aanpassingen in de methodologie of brondata, waardoor relatieve scores (en dus de streefwaarden) kunnen wijzigen. Ten tweede zal voortschrijdend inzicht in welke factoren de score het meest beïnvloeden (vb. ouderdom vaartuig, vistechniek, vlootsegment, etc.), aanleiding geven tot aangepaste streefwaarden op vlootniveau en per vlootsegment (kustvissers, eurokotters, GVS).

² Gedetailleerde fact sheets zijn te vinden op de website van Valduvis.

2.2.1. Ecologische indicatoren

2.2.1.1. Visbestand

- De indicator 'visbestand' doet een uitspraak over de gezondheid van een bepaald visbestand.
- De ICES-adviezen liggen aan de basis van de berekening van de VALDUVIS-score tussen 0 tot 100.
- ICES herzielt zijn adviezen jaarlijks. Het is dan ook noodzakelijk om de VALDUVIS-scores voor de indicator 'visbestand' jaarlijks te actualiseren.

2.2.1.2. Seizoen

- De indicator 'seizoen' doet een uitspraak over het vissen op een soort in het paaiseizoen. In het kader van een duurzame visserij wordt er in de paaiperiode best niet gericht gevist op een vissoort in een paaigebied.
- Binnen het ILVO werd een paaikalender opgesteld van soorten aangevoerd door Belgische vaartuigen. Deze paaikalender geeft per maand weer of de soort zich binnen of buiten het paaiseizoen bevindt.

2.2.1.3. Bodemimpact

- De indicator 'bodemimpact' meet het volume sediment dat verplaatst wordt tijdens het vissen.
- De indicator houdt rekening met de specifieke eigenschappen van verschillende vistuigen en de manier van vissen.
- De waarde voor de indicator wordt gegeven door de beviste oppervlakte per € vis. Hoe meer vis er voor een bepaalde oppervlakteberoering wordt gevangen, hoe gunstiger de score.

2.2.1.4. Brandstofverbruik

- De indicator 'brandstofverbruik' geeft de verhouding weer tussen de besomming en het brandstofverbruik per zeereis (€/l) als indicatie voor de brandstofefficiëntie.
- Indien van toepassing wordt ook het brandstofverbruik van het koeltransport van aanlandingshavens naar verkoopplaats, in rekening gebracht.

2.2.1.5. Inspanningen voor een milieuverantwoorde visserij

- De indicator 'inspanningen voor een milieuverantwoorde visserij' weerspiegelt de (extra) aanpassingen die een reder doorvoert om zijn activiteit ecologisch te verduurzamen.
- De acties staan in een lijst met wettelijk verplichte factoren en aanvullende maatregelen die vaartuigen kunnen nemen. Bij het aantonen dat één van deze acties ondernomen wordt, heeft een reder recht op het bijhorend aantal punten, waarbij een maximum van 100 punten behaald kan worden.

2.2.1.6. Dierenwelzijn

- De indicator dierenwelzijn wordt gescoord op vaartuigniveau aan de hand van enkele parameters (zoals sleepduur, duur en methode van verwerking aan boord) die gezamenlijk het welzijn van de aan boord gebrachte vissen, beschrijven.

- De indicatorwaarde wordt berekend als de som van bonus- en strafpunten die voor elk van de parameters kunnen worden verdiend.

2.2.2. Sociale indicatoren

2.2.2.1. Veiligheid en gezondheid

- De indicator 'veiligheid en gezondheid' doet een uitspraak over het aantal veiligheid- en gezondheidsmaatregelen die een rederij toepast op een vaartuig.
- Via een lijst, opgesteld in samenspraak met preventiedeskundigen, wordt deze indicator bepaald. Hoe meer maatregelen aangevinkt kunnen worden, hoe beter de score.

2.2.2.2. Verloning

- De indicator 'verloning' doet een uitspraak over het gemiddeld loon per voltijds equivalent (VTE) bij het uitvoeren van visserijactiviteiten.
- Deze indicator geeft aan dat een rederij bijdraagt tot sociale duurzaamheid door toepassing van een correcte verloning voor de werknemers.

2.2.3. Economische indicatoren

2.2.3.1. Rentabiliteit

- De indicator 'rentabiliteit totaal vermogen' gaat na hoeveel waarde een rederij creëert met het geïnvesteerde kapitaal.
- Daarvoor wordt de formule van de Nationale Bank van België (NBB) gebruikt die dit berekent op basis van de jaarrekening.

2.2.3.2. Efficiëntie van de visserij-inspanning

- De indicator 'efficiëntie van de visserij-inspanning' geeft weer hoeveel toegevoegde waarde er wordt gecreëerd per ingezette visserij-inspanning (vangstcapaciteit en -activiteit).
- Dit gebeurt op basis van de RPUE (Revenue Per Unit of Effort): besomming per eenheid van visserij-inspanning.

2.2.3.3. Financiële stabiliteit

- De indicator 'financiële stabiliteit' geeft de kans op succes of falen van een rederij weer.
- Voor deze berekening wordt gebruik gemaakt van het SIM05-model.

3. Normen voor alle marktdeelnemers

3.1. Regels en procedures

3.1.1. Marktdeelnemers

We onderscheiden 3 verschillende marktdeelnemers bij het gebruik van de 'Visserij Verduurzaamt' erkenning.

A. Rederijen

- Deze marktdeelnemer is eigenaar van een of meerdere schepen, die eigen vangsten aanvoeren voor een eerste verkoop na productie.
- Via de ondertekening van een engagementsverklaring (zie bijlage) gaan rederijen zich ertoe verbinden om hun VALDUVIS scores te verhogen als voorwaarde voor het verkrijgen van een 'Visserij Verduurzaamt' erkenning.
- Rederijen worden gestimuleerd om deel te nemen aan wetenschappelijk onderbouwde verbetertrajecten voor een vaartuig, opgesteld in samenspraak met het ILVO.
- Het streefdoel $T_{intermediair}$ moet binnen een termijn van 3 jaar behaald worden. Dit werd vastgelegd in het project 'VALDUVIS GO LIVE'. Rederijen kunnen voor het behalen van het streefdoel rekenen op begeleiding door onderzoekers van ILVO.
- Tegen 2021 wordt de 'Visserij Verduurzaamt' erkenning geëvalueerd en wordt nagegaan of de streefwaarden gewijzigd worden.
- Wanneer een reder zich vrijwillig engageert om de duurzaamheid van zijn vaartuig te verbeteren en hij aan de bepalingen voldoet, krijgt zijn vaartuig de erkenning.

B. Verkooppunten

- Binnen België zijn er drie visveilingen gevestigd in de drie Vlaamse vissershavens Zeebrugge, Oostende en Nieuwpoort.
- Op de veilklok wordt aangeduid of het vaartuig de 'Visserij Verduurzaamt' erkenning heeft.
- Op de website van de Vlaamse Visveiling zal duidelijk vermeld worden welke vaartuigen de erkenning hebben.
- De Belgische vaartuigen bieden hun vangsten ook te koop aan via buitenlandse veilingen en – eveneens in het buitenland – rechtstreeks aan de koper.
- Bij de onderhandelingen over rechtstreekse verkoop kan de koper een bevestiging van de erkenning krijgen.

C. Koper

- Kopers kunnen een bevestiging van de 'Visserij Verduurzaamt' erkenning krijgen bij aankoop van de betreffende producten om bij doorverkoop te gebruiken aan de hand van een vermelding op de factuur.

- Vishandelaars worden geïnformeerd en betrokken aan de hand van individuele infosessies voorafgaand aan de opstart en tijdens de uitvoering van de erkenning.

3.1.2. Principe

- Aparte indicatoren scores zijn niet beschikbaar.
- De VALDUVIS-methodologie is 4 jaar in ontwikkeling en werd gedurende die ontwikkelingsfase blootgesteld aan feedback van belangrijke stakeholders die de ontwikkeling mee gestuurd hebben. Er zullen op regelmatige basis steekproeven plaatsvinden om na te gaan of de VALDUVIS-methodologie nog steeds up-to-date is.
- De verschillende partijen: reders, wetenschap, overheid, kopers, veilingen enz. melden in verschillende fora - waaronder de Werkgroep Visserij onder het Convenant - overtuigd te zijn dat VALDUVIS een volwaardig meetsysteem voor duurzaamheid is en toegepast kan worden voor het bekomen van een erkenning.

4. Controlemechanismen en continuïteit

4.1. Verkenningsgesprekken

- Een verkennend gesprek is het eerste contactmoment tussen de reder en het ILVO, en kan beschouwd worden als het startschot voor het verbetertraject.
- De basisconcepten van MaViTrans, de 'Visserij Verduurzaamt' erkenning en het verbetertraject worden beknopt uitgelegd.
- De VALDUVIS-scores van het vaartuig (of vaartuigen) worden met de reder overlopen en besproken.
- De aanwezige informatie over het vaartuig wordt aan de reder voorgelegd ter controle. De reder kan fouten aanduiden en wijzigingen melden.
- De ILVO-onderzoekers vragen naar extra informatie die noodzakelijk is voor het berekenen van indicatoren.
- Te allen tijde heeft de reder de mogelijkheid om feedback te geven over de gebruikte methodiek voor scoring en andere werkwijzen.

4.2. Ontwikkeling verbetertrajecten

- Na het berekenen van de scores gaan de onderzoekers van ILVO op zoek naar de belangrijkste aanpassingen die de reder kan uitvoeren om zijn score te verbeteren.
- Er wordt daarbij in de eerste plaats gemikt op aanpassingen die op korte termijn haalbaar zijn én een relatief grote verbetering van de score teweeg brengen.
- Op basis daarvan wordt een verbetertraject opgesteld dat per vaartuig een geïndividualiseerd en wetenschappelijk onderbouwd traject biedt, bestaande uit voorstellen voor duurzame aanpassingen om de duurzaamheidsscore te verbeteren.

4.3. Opvolgingsgesprekken

- Na de lancering, vindt er jaarlijks minstens één opvolgingsgesprek plaats waarbij onderzoekers een vinger aan de pols houden.
- Er wordt geëvalueerd of er significante groei is in de duurzaamheidsscore en of het verbetertraject teneinde het bereiken van de vooropgestelde streefwaarden wordt opgevolgd.
- Op die manier kan de continue verbetering van de VALDUVIS-tool gewaarborgd worden.

4.4. Controleorgaan

Om de betrouwbaarheid en continuïteit van de erkenning te garanderen, werd een permanent controleorgaan opgericht dat functioneert op basis van een procedure met controlemechanismen.

Dit orgaan bestaat uit een secretariaat, uitgevoerd door de Rederscentrale, en drie leden met vertegenwoordiging van:

- ILVO
- Vis(groot)handel
- Ex-reder

Het Departement Landbouw en Visserij neemt in dit controleorgaan een adviserende rol op.

Het controleorgaan komt minstens één maal per jaar samen.

Algemene Procedure:

- Na de eerste verkennende gesprekken en het opstellen van het verbetertraject, vindt er jaarlijks minstens één opvolgingsgesprek plaats tussen de reder en wetenschappers van het ILVO.
- Deze gesprekken dienen als basis voor tussentijdse rapporten die het ILVO opstelt en aan het secretariaat van het controleorgaan bezorgt. Daarin wordt gedetailleerd omschreven hoe de vaartuigen geëvolueerd zijn op de verschillende duurzaamheidsindicatoren en wordt er nagegaan of het verbetertraject ten einde het bereiken van de vooropgestelde streefwaarden, door de rederij wordt opgevolgd.
- Op basis van de rapporten worden steekproefsgewijs vaartuigen per vlootsegment door het controleorgaan geverifieerd.
- Het secretariaat doet de eerstelijnscontrole en stelt een beknopt beoordelingsrapport op met advies en acties. Dit beoordelingsrapport wordt vervolgens bezorgd aan de leden van het controleorgaan.
- Zonder schriftelijk bezwaar van de andere leden van het controleorgaan, wordt de beoordeling gefinaliseerd.
- Bij bezwaar roept het secretariaat het voltallige controleorgaan bijeen waarbij de verschillende leden tot een consensus komen over de te nemen maatregelen.
- Het advies en de voorgestelde acties worden vervolgens door het secretariaat samengevat in een verslag en bezorgd aan alle leden van het controleorgaan.

- Het secretariaat koppelt vervolgens terug naar de onderzoekers van ILVO die de beslissing van het controleorgaan mee opnemen in het verbetertraject.
- Bij het niet opvolgen, kan dit leiden tot sancties (waarschuwing of het intrekken van de 'Visserij Verduurzaamt' erkenning).

Klachtenprocedure

- Wanneer een klacht ontvangen wordt, kan het controleorgaan vroegtijdig de gegevens van deze rapporten bij het ILVO opvragen.
- Vervolgens wordt de klacht onderzocht en komt het controleorgaan bijeen.
- Indien deze gegrond blijkt te zijn, kan dit leiden tot sancties (waarschuwing of het intrekken van de 'Visserij Verduurzaamt' erkenning).

4.5. Respect voor de geldende wetgeving

Aan alle wetgeving in verband met tewerkstelling, organisatie van de werkomgeving, sociale rechten, voedselveiligheid, autocontrole, traceerbaarheid, ... moet voldaan worden.

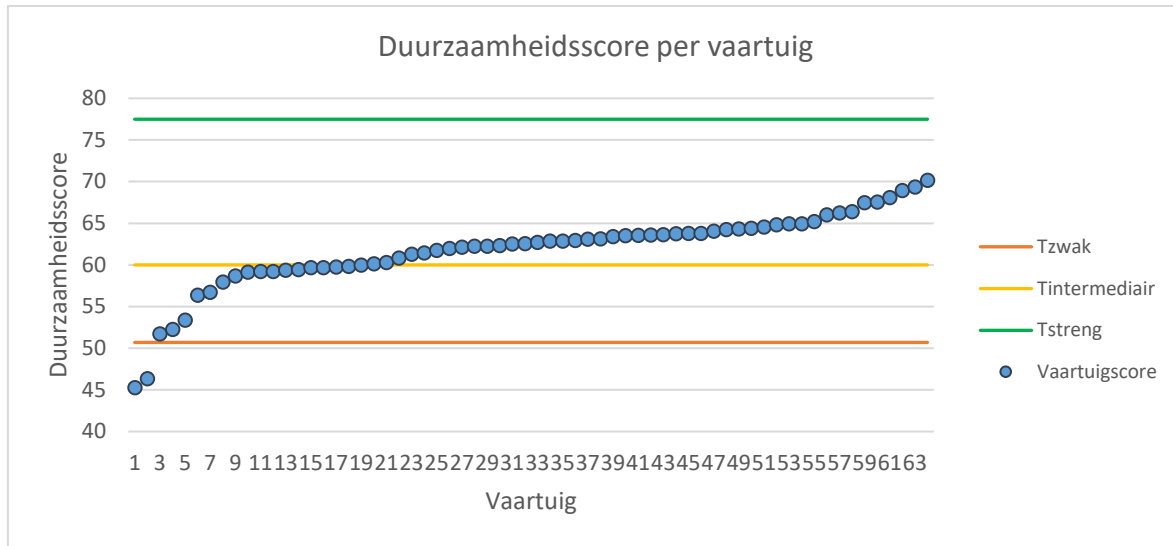
Bijlage 1: Engagementsverklaring

Hierbij onderschrijf ik, (ondergetekende) ....., reder van (vaartuignaam en -nummer) ..... mijn engagement om actief mee te werken aan de verduurzaming van de Belgische visserij, door mij te verbinden tot onderstaande bepalingen. Mijn inspanningen daarvoor zullen zichtbaar gemaakt worden in de Belgische visveilingen (t.e.m. 2019).

- Mijn geaggregeerde duurzaamheidsscore zoals bepaald door de VALDUVIS-tool bedraagt minstens 50,7.
- Ik engageer mij om de geaggregeerde duurzaamheidsscore van mijn vaartuig(en) te verbeteren in de richting van minimaal de intermediaire drempelwaarde (60) met behulp van een aangepast verbetertraject, binnen een termijn van 3 jaar.
- Ik laat mij individueel begeleiden door onderzoekers van het ILVO. Aan de hand van een persoonlijk gesprek zullen we concrete verbeterpunten identificeren en wordt een verbetertraject op maat opgesteld waarop ik mijn werkmethoden en eventueel investeringen op kan richten.
- Ik zal jaarlijks opgeroepen worden door het wetenschappelijk team om samen met hen mijn vooruitgang binnen het individueel verbetertraject te evalueren.
- Ik engageer mij om deze samenwerking vlot te laten verlopen en iedere wijziging die een impact heeft op mijn beoordeling aan te leveren (vb. afmetingen van het vistuig, gebruik sumwing, etc.).
- Aanvullende bepalingen m.b.t. het aanleveren van data:
  - o Het elektronisch logboek aan boord wordt tijdens elke vstrip correct en tijdig ingevuld en doorgestuurd naar de bevoegde instanties.
  - o Het boekhoudkundig uittreksel wordt jaarlijks correct en tijdig ingediend bij de Dienst Visserij van het Departement Landbouw en Visserij.
  - o De noodzakelijke enquêtes op rederijniveau worden ingevuld bezorgd aan de begeleiders van het verbetertraject (bijv. enquête 'veiligheid aan boord').
  - o De nodige formulieren op vaartuigniveau worden tijdig bezorgd aan de begeleiders van het verbetertraject (bijv. OVAM-afvalstoffendossier).
  - o Andere, bijkomende data worden tijdig aangeleverd via het VALDUVIS-webportaal indien daar naar wordt gevraagd (persoonlijke login).
  - o Ik verbind mij ertoe correctie gegevens aan te leveren.
- Indien ik niet (meer) aan één of meerdere van bovenstaande bepalingen voldoe, kan ik worden uitgesloten van deelname.

Opmerkingen

- Reders die onder de T_{minimum} (50,7) scoren, worden verzocht om contact op te nemen met de onderzoekers van ILVO. Zij kunnen als eerste uitgenodigd worden voor het gesprek, in eerste instantie om na te gaan of de data waarover we beschikken correct is.
- Reders die reeds boven $T_{\text{intermediair}}$ (60) scoren, worden uitgenodigd om de verbetering nu reeds vrijwillig in te zetten, met begeleiding van de onderzoekers van ILVO.

Drempelwaarde	# vaartuigen
... < T _{zwak}	2
T _{zwak} < ... < T _{intermediair}	17
T _{intermediair} < ...	45

Gelezen en goedgekeurd,

(Datum en handtekening)

Gsm: .....

E-mail: .....